MAATALOUS

15 tai 20 astettakin pakkasta vielä sopii lehmille. Sään mukaan voi sopeuttaa ulkoilun aikaa ja tiheyttä. **NEUVONTAELÄINLÄÄKÄRI LAURA KULKAS, VALIO**

Työtapaturmat kasautuvat osalle tiloista

Osa tiloista on muita alttiimpia työtapaturmille. Eniten vahinkoja sattuu kotieläintiloilla. Kun riskit osataan tunnistaa ajoissa, voidaan työtapaturmien määrää vähentää.

Fiksu ei edes joudu tilanteeseen, josta tavallinen kaveri ehkä selviää.«
JANNE KARTTUNEN

Työtehoseuran tutkija **Janne Karttunen** haluaa koko sektorin toimijat mukaan lisäämään tietoisuutta riskeistä ja niiden torjunnasta. ”Kaikkien tulisi kantaa kortensa kekoon.”

Väitöstutkimuksessaan Karttunen tarkastelee maatalousyrittäjien työtapaturmia ja ammattitauteja sekä niiden kasautumista. ”Siinä olisi mahdollisuus kohdennettuun torjuntaan.”

Karjatiloille lisää tarkkaavaisuutta

Käsityövaltaisessa karjanhoidossa on paljon toistuvia ja kehoa rasittavia työliikkeitä. Ne altistavat erityisesti tuki- ja liikuntaelimiin kohdistuville työtapaturmille ja ammattitaudeille.

Ylipitkän työpäivän tai päiväkausia jatkuvan työsesongin aiheuttaman väsymyksen vuoksi ollaan alttiita työtapaturmille.

Karttunen muistuttaa tilojen erilaisuudesta.

”Tietysti riskiryhmäänkin kuuluvien tilojen joukossa on yrittäjiä, jotka selviävät koko työuransa läpi ilman vakavia vahinkoja.”

Koska riskit kasautuvat tietyille tiloille, tulisi ennakoivat toimet kohdentaa niille. Kohdentaminen kannattaa aloittaa Karttusen mukaan vakavien vahinkojen torjunnasta, jolloin hyödytkin ovat suurimmat.

Mallia teollisuuden järjestelmistä

Karttunen nostaa esiin riskien tunnistamisen: ”Jos maatilalla sattuu vahinko tai läheltä piti -tilanne, siitä kannattaisi kertoa perheenjäsenille ja naapureillekin. Kaikissa näissä tilanteissa on oppimisen paikka.”

Teollisuudessa vahinkojen seuranta- ja raportointijärjestelmät ovat yleisiä. Vahingoista avoimesti puhuminen voi auttaa kuulijoita tunnistamaan riskitilanteita tulevaisuudessa. ”Fiksu ei edes joudu tilanteeseen, josta tavallinen kaveri ehkä selviää.”

Oppilaitoksilla tärkeä rooli

Maatalousalan oppilaitoksissa tulisi Karttusen mukaan huomioida riskien kasautuminen, niiden torjuntakeinot ja esittää ne selvästi opiskelijoille.

Kun nuoret miettivät tilanpidon jatkoa ja tulevia investointeja, tulee myös työturvallisuuteen kiinnittää huomiota. Investointien yhteydessä työtapojen uudistaminen on luontevinta.

Viljelijöille järjestetyissä tilaisuuksissa puhuminen ei välttämättä ole aina tehokasta.

”Voi olla, että aktiivisilla osallistujilla on asiat jo keskivertoa paremmin. Ne, keille sattuu eniten ja olisi kehitettävää, eivät välttämättä ole tilaisuuksissa mukana”, Karttunen pohtii.

Parannusta työterveyshuollosta

Maatalousyrittäjien vapaaehtoiseen työterveyshuoltoon kuulumista tutkija suosittelee kaikille.

”Alaan ja työolosuhteisiin erikoistuneet hoitajat ja lääkärit osaavat ottaa huomioon oikeat asiat.”

Suurimpien lypsykarjatilojen omistajista noin 70 prosenttia on Karttusen laskelmien mukaan liittynyt työterveyshuollon piiriin. Pienistä viljatiloista mukana on vain runsas kymmenesosa.

Kannustetta vahinkojen vähentämiseen saa vakuutuksien bonusjärjestelmistä. Vakuutusmaksut laskevat, kun vahinkoja ei satu. Osa lievistä vahingoista saattaa kuitenkin näin jäädä ilmoittamatta.

Tutkija ei näe tässä suurta ristiriitaa: ”Tärkeää on vähentää erityisesti vakavia työtapaturmia ja ammattitauteja, joilla voi olla kauaskantoiset seuraukset.”

Taloudelliset menetykset merkittäviä

Tutkimuksessa ei laskettu tapaturmista aiheutuvia euromääräisiä summia, mutta tutkijan mukaan ne ovat merkittäviä. ”Kalliiksi tulee. Niin tilalle, vakuutusyhtiölle kuin yhteiskunnallekin.”

Tapaturmien välttäminen ja työkyvyn säilyttäminen pidentävät työuraa, mikä on hallituksenkin tavoite.

Vahingon sattuessa voivat seuraukset olla merkittäviä muutenkin kuin taloudellisesti.

Tapaturmassa työkykynsä osittainkin menettävä viljelijä voi joutua vaihtamaan tuotantosuuntaa tai jopa lopettamaan viljelyn. Tämä voi vaikuttaa seuraaviinkin polviin, jos mahdollinen jatkaja ei esimerkiksi ikänsä vuoksi voi vielä ottaa tilasta vastuuta.

JUKKA LEHTINEN

MMM, agronomi Janne Karttusen väitöstilaisuus on Helsingin yliopistossa perjantaina 24.1.

Talviulkoilu kohentaa lehmän terveyttä

Lehmien talviulkoilulla tiedetään olevan myönteisiä vaikutuksia lehmien terveyteen ja hyvinvointiin. ”Säännöllinen ulkoilu pitää lehmät hyvässä kunnossa fyysisesti ja henkisesti”, kertoo neuvontaeläinlääkäri **Laura Kulkas** Valion alkutuotannosta.

Koko maassa pitkään jatkunut pakkasjakso ei ole este talviulkoilulle.

”15 tai 20 astettakin pakkasta vielä sopii lehmille. Sään mukaan voi sopeuttaa ulkoilun aikaa ja tiheyttä”, neuvoo Kulkas.

Olosuhteet huomioitava

Rotujen välillä lehmien pakkasenkestävyydessä ei ole eroa. ”Kyseessä on lähinnä tottumiskysymys. Kun ulkoilu jatkuu ympäri vuoden lehmät tottuvat muuttuvaan lämpötilaan.”

Kovilla pakkasilla ulkoiluaikaa kannattaa lyhentää ja ajoittaa päivän lämpimimpiin hetkiin.

Kevätauringon paistaessa ja ruokintajärjestelyjen salliessa ulkoruokintaakin voi harkita. Näin kovatuottoisimpienkaan lehmien syöntiaika ei turhaan lyhene.

Märässä ja viimassa lehmät eivät viihdy, eikä niitä silloin sinne kannata pakottaa.

Kun lehmiä käyttää jatkuvasti pihalla, säilyy tapahtuma rauhallisena. ”Silloin lehmät eivät tarpeettomasti ryntäile ja loukkaa itseään”, kertoo Kulkas.

Lisääntyneen työmäärän vastapainona kannattaa muistaa eläimen parantunut sorkkaterveys sekä sen fyysinen ja henkinen hyvinvointi.

Sorkkahoitoa lumessa

Lumessa kävely edistää etenkin lehmien jalkojen terveyttä. ”Lumi karkeana materiaalina puhdistaa sorkat hyvin”, Kulkas kertoo.

Lunta voi käyttää myös pelkkänä puhdistajana ilman ulkoilua.

”Joillain tiloilla lunta on tuotu sisälle asti ja kävelytetty lehmiä siinä sorkkien puhdistamiseksi.”

Ulkoilu ja liikunta parantavat vuodenajasta riippumatta lehmien fyysistä terveyttä, muistuttaa Kulkas.

”Liikkuminen paranee, nivelet vahvistuvat ja fyysinen vetreys lisääntyy. Ihan niin kuin ihmiselläkin.”

Ulkoilu tuo lehmille myös vaihtelua.

”Se on ohjelmanumero, joka aktivoi lehmiä. Sen voi ajatella parantavan myös henkistä hyvinvointia.”

Ulkoilutus ympäri vuoden ei ole uusi asia. Talviulkoilutuksen yleisyys ei kuitenkaan ole tiedossa.

”Talviulkoilulla on pitkät perinteet, mutta sitä ei tilastoida.”

Liikkeet turvalliseksi

Talviulkoilussa ollaan sään armoilla. Märän syksyn vaihtuessa äkisti talven pakkasiin voi ulkoilualue jäätyä vaarallisen liukkaaksi.

”Siinä tapahtuu helposti liukastumisia, jotka voivat johtaa jalkavaurioihin”, Kulkas varoittaa.

Alustan tulee olla muutenkin kunnossa.

”Teräviä kiviä sisältävä tarha ei ole hyvä. Tamppaantunut lumi sen sijaan sopii erinomaisesti lehmien jaloille.”

Pakkasen takia lehmien vetimet eivät saa olla ulkoilun aikana märkiä.

”Tämäkin on ajoituskysymys. Jos vetimet pääsevät jäätymään, tulee ongelmia.”

Kulkas kehottaa myös välttämään vesipitoisia vedinkastoaineita ennen ulkoilua pakkasella.

JUKKA LEHTINEN

KARI SALONEN

Lehmiä voi ulkoiluttaa myös kovilla pakkasilla, kunhan varmistaa, etteivät esimerkiksi vetimet jäädy.

Säilörehun jäätyminen yleisin ongelma Ylä-Savossa

Ylä-Savossa pakkanen on viime päivinä pahimmillaan lähennellyt 30 astetta, Pro Agria Pohjois-Savon maitotilaneuvoja **Irja Harakka** kertoo. Tuuli lisää pakkasen purevuutta.

Kovin suuria ongelmia ei Harakan korviin ole tiloilta kuitenkaan kantautunut.

Säilörehujen, varsinkin pyöröpaalien jäätyminen on harmina osalla tiloista. Rehun sulatteluun kuluu aikaa ja työtä.

Myös vesijohdot uhkaavat jäätyä, sillä niiden suojana on vain muutaman sentin lumipeite.

Uusi tekniikka saattaa pakkasilla aiheuttaa ongelmia. ”Lypsyrobotille vievät vesijohdot voivat jäätyä varsinkin kylmäpihatossa.”

Pihattojen verhoseinät ovat Harakan kuuleman mukaan toimineet pakkasillakin hyvin.

”Viime viikolla juttelin erään isännän kanssa. Hän oli tyytyväisempi tähän kuivaan pakkaseen kuin syksyn pitkään kosteaan jaksoon.”

Lehmien jaloitteluakaan vajaan parinkymmenen asteen pakkanen ei vielä haittaa. Paljon pahempi oli loppuvuoden liukas jakso, joka katkaisi monella tilalla jaloittelun kokonaan, Harakka kertoo.

SATU LEHTONEN

EU-komissio huomautti Suomea sikadirektiivin rikkomisesta

Emakot on pidettävä tiineyden aikana ryhmäkarsinoissa

BRYSSEL (MT)

EU-komissio on lähettänyt Suomelle virallisen huomautuksen puutteista sikojen hyvinvointia koskevan direktiivin noudattamisessa.

Viime vuoden alusta voimaan tullut EU-direktiivi vaatii pitämään emakot tiineyden aikana ryhmäkarsinoissa. 12 vuoden siirtymäajasta huolimatta useat maat eivät ole panneet direktiiviä täytäntöön.

Kielto koskee emakoiden pitämistä niin sanotuissa joutilas- tai siemennyshäkeissä varsinaisen siemennyksen jälkeen.

”Arviomme mukaan 97 prosenttia tiloista noudattaa uusia sääntöjä, mutta resurssien puutteen takia kaikkia tiloja ei ole ehditty tarkastaa”, eläinlääkintöylitarkastaja **Susanna Ahlström** maa- ja metsätalousministeriöstä sanoo.

Ahlströmin mukaan kieltoa rikkova tilat ovat lähinnä pieniä alle sadan emakon tiloja, joissa tuotantoa ollaan lopettamassa.

Suomen lisäksi komissio asiasta lähettää virallisen huomautuksen Slovenialle. Perustellun lausunnon komissio lähettää Belgialle, Kyprokselle, Kreikalle ja Ranskalle.

Arviomme mukaan 97 prosenttia tiloista noudattaa uusia sääntöjä, mutta resurssien puutteen takia kaikkia tiloja ei ole ehditty tarkastaa.«
SUSANNA AHLSTRÖM

Virallinen huomautus on ensimmäinen vaihe, jos komissio epäilee jäsenmaata EU-lakien rikkomisesta.

Jos jäsenmaa ei kaksi kuukautta huomautuksen jälkeen noudata unionin lainsäädäntöä, komissio lähettää perustellun mielipiteen. Jos jäsenmaa ei sittenkään korjaa asiaa, komissio voi haastaa maan EU-tuomioistuimeen.

NIKLAS HOLMBERG

MAATALOUDESTA LYHYESTI

Ruotsista teurassikoja Saksaan

Ruotsissa on kasvava joukko lihasikatiloja, joiden sopimuksen teurastamo on irtisanonut, Jordbruksaktuellt-verkkolehti kertoo. Viime viikkoina sikoja on laivattu teurastettaviksi Saksaan. Sen seurauksena sianlihan tuottajahinta on laskenut entisestään.